

1.UVOD

Banke kao institucije koje funkcionišu prvenstveno na osnovu depozita su suočene sa velikim brojem tipova rizika od kojih se nastoje obezbijediti. Na stabilnost banke direktno utiču promjene u izvršavanju obaveza komitenata, povećani zahtjevi regulatorne zajednice za jačanjem kapitala i slične promjene, te se banke nastoje zaštititi na različite načine. Najčešće je to upravljanjem rizika preko standbv akreditiva, kreditnim derivatima različitih tipova, i sekjuritizacijom i prodajom kredita. Ovi novi oblici upravljanja rizikom su otkrili nove izvore prihoda i ono staje značajno a to je način kako da pruže usluge kada su raspoloživa sredstva oskudna i imaju visoke troškove. Razvijanje privrede i bankarski sistemi u njima sve više pribjegavaju novoj strategiji bankarskog poslovanja. Banka kao finansijska institucija nalazi se u središtu složenih procesa proizvodnje i prometa u njegovom najznačajnijem dijelu: procesu formiranja novca i kapitala i njihove upotrebe. Mobilizacija i koncentracija novca i akumulacije(štednja) je jedna od izuzetno značajnih funkcija banke, ali ništa manje značajna i funkcija koja iz toga slijedi - pozajmljivanje tako koncentrisanih novčanih sredstava brojnim subjektima privredne aktivnosti A

Banke se prilagođavaju promjenama u proizvodnji, trgovini i finansijskoj strukturi privrede odnosno u samom finansijskom tržištu. Često su Banke postale institucije koje iniciraju, povlače ili usmjeravaju procese globalnog restrukturisanja privrede.

Inflacija kao opšti proces, promjene fluktuirajućih deviznih kurseva, zaduženost privrede, izmjene u sistemu upravljanja kapitalom, povećani rizici, izmjena strukture kapitala banka i dr., procesi su koji se vrlo brzo odvijaju u svim privredama. Poslovna strategija banaka svodi na to da se u uslovima navedenih promena, uz sve veću konkurenciju nebankarskih finansijskih institucija očuva efikasnost, profitabilnost i kompetitivnosti banaka. Nova bankarska strategija odvija se u nekoliko pravaca: Deregulacija i liberalizacija, sekjuritizacija bilansa banaka i promjene u tokovima štednje, globalizacija i

internacionalizacija, supervizorstvo - monitoring, despeciiaizacija i nova konkurencija u bankarstvu, tehnološka revolucija u bankarstvu i finansijske inovacije.²

Pažnju ću usmjeriti na sekjuritizaciju kredita. Sekjuritizacija predstavlja pretvaranje kredita i ostale aktive u izvore sredstava/ odnosno, jednostavan način da banka dio rizične prihodonosne aktive (kao što su hipotekarni ili potrošački krediti) iskoristi da ostvari određenu dobit, da se istovremeno oslobodi rizika i da ne odbije klijenta šta bi se moglo negativno odraziti na buduće poslovanje. Banke kredite pretvaraju u vrijednosnice kojima se javno trguje. Kako se navedena aktiva isplaćuje, odnosno, kako klijenti isplaćuju glavnica i kamatu, ta sredstva služe za isplatu vlasnicima vrijednosnica. Pojam "sekjuritizacija" potiče od engleske riječi security koja ima više značenja, a neka od njih su hartija od vrijednosti, sigurnost i dr. Prvi put se pominje 1977. godine, kada je jedna od američkih brokerskih kuća uvela na tržište novu hartiju od vrijednosti na bazi hipoteka na nekretnine. Sekjuritizacija je postupak pretvaranja bankarskih zajmova u vrijednosne papire. Pod sekjuritizacijom kredita podrazumijeva se konkretna operacija transformacije bankarskih kredita u obveznice emitovane na bazi tih kredita.

U radu ću se, nakon što se upoznamo sa sekjuritizacijom, *zadržati* na tržištu stambenih kredita koje se smatra kao samo početak ovakvog upravljanja rizikom. Stambeni krediti koje ću posmatrati se odnose na američko tržište, gdje se prvi put i razvio pojam sekjuritizacije kao rezultat nastojanja poboljšanja mogućnosti prodaje kredita. Nakon toga, pažnju ću usmjeriti na ostale primjere sekjuritizirane aktive i uticaju koji ima na banke i bankarski sektor.

² Dr Ž. Ristić, dr S. Komazec, dr R. Klincov: „**Međunarodno bankarstvo i institucionalni investitori**“, Banja Luka: Univerzitet za poslovne studije, 2008.

³ P.Rose; "*Menadžment komercijalnih banaka*", Mate, Zagreb 2003., strana 278.